

۱۲۹۸۴

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتاب منتخب خفیه

مؤلف کریم بن علی بن محمد بن علی بن علی

مترجم

شماره قفسه ۱۵۷۵۷

جمهوری اسلامی ایران

شماره ثبت کتاب

۹۱۲۰۳

تابخانه مجلس شورای اسلامی

کتابخانه

روزنامه بنیاد روزنامه‌ای

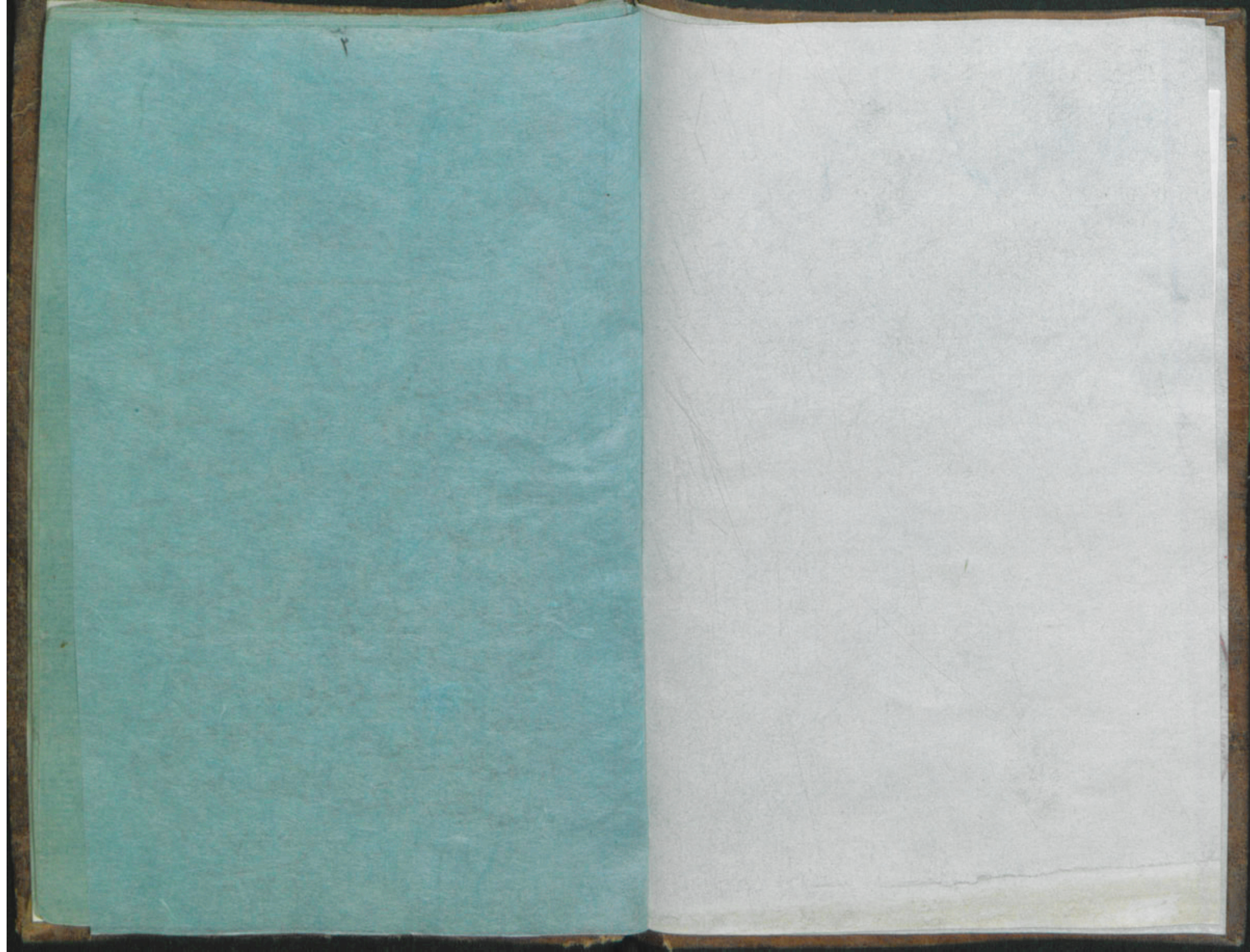
۱۵۷۵۷

قفسه

10

20

۳۰
 بابت این رساله را سه توقع از کتابت یکی اینکه چندین بار
 و کم نکنند بجهت آنکه بنظر عالم رسیدن دوم دوازده اما
 که در آخر رساله نوشته در آخر نوشته بنویسند سیم همین را
 در اول بنویسند که ترک سه توقع را کنند خضر الله
 مع الائمة الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
 بیدان اید که الله تعالی مصنف تحفه السیلمه یکی از فراء شریف

و این منتخب است از آن رساله که بنجوم خطا کار این فرجه
 ملا محمد مؤمن طهرانی که در محمد بجهت برادران ایمانی
 نوشته که سر رشته در بدایت امر برداشته و بعد رجوع
 بانستادان ظاهر در این فن نموده قرائت کامل را ضبط
 نمایند و بالله التوفیق مقدمه در فضیلت قرآن
 قال الشیخ ۴۴ افضل عباد الله اتمتع بعرفه الله
 و یعلم الصلوة قرائته القرآن لیس قرائت قرآن بعد
 از معرفت الله همان افضل عبادان است و علم قرائت
 از صقولا است پس هر صنفی که جزء عبادان واجب
 باشد واجب است فرا گرفتن آن انا هاشم و موافق باشد

۱۵۷۵۷
 ۹۱۳۰۳

نقشای یکی از قراء سبعة نه بر روی خود که اگر بر روی
خود بخواند و درست هم بخواند فرموده اند ان شاء الله
باید طبقه قرائت را از استاد شنید و خواند تا ضابط
باشد بدانکه یکی از قراء سبعة را نام غاصم است
و روی پسر الحجود بفتح ح و ضم ج و هم است از طایفه
اسدی و مردم کوفه است که فرموده در خود بوده و پدر
واسطه قرائت از جناب امیر مومنان صلوات الله علیه فرا
گرفته و نقاهت بسیار داشته و فرشی از حرفه نون است
و ویراد و وادی بوده یکی بگوید یکی حفظ و هر کجا
طریقه بگو اسم او شعبه و پدر وی عیاش اسدی است که
است و بعضی نام او را محمد گفته اند و منزه و صادق است در
یکصد روزه نوت شده اما حفظ کثرت او ابو محمد و پسر سلمان
اسدی الکوفی است و روی فصیح تر از بکر بوده و در طفولیت
پدر و مادر او وفات کرده اند غاصم متوجه او شده بود که
میشود و در فراغین است و در سنه یکصد و هشتاد و نوت
شده

و بنیای

و بنیای قرائت ما بودایت است از غاصم هر که اشتها
قرائت او بمصوم میرسد او را قاری گویند و هر که اشتها
نقشای او بقاری میرسد او را وادی گویند و بنیای
او را بنی قرائت در تلاوت سه است اول تحقیق و انقباض است
از اعطاء حروف از اظهار و او غام و غلبه اخفاء و کمال
مدات و قلم حد در جاد و الهملین یعنی خفت حروف و غایت
در تلاوت و قصر مدات و تسکین حرکات و غیره
نکردن سهیم تدبیرم بغیر اختیار کردن طریق بین
طریقین مذکورین را و در جمیع رعایت توفیل ضریب است
فضل در صفت دندانها چون نعبین فحاج موی
بشناختن دندانها چون دخیل اند بر وجه محسوس
فالها از بیت ساکن تا سی ساکنی اغلب به سی و دو
عدد منقسم میشود و عدد آنها نام خاصی دارند
اول ثنایا و آنها چهارند و زیر عدد بالا دوم راعیا
طین ثنایا چهارند و زیر عدد بالا سیم ایناب

یعنی چهار نیش و ناب یعنی بیشتر است طریقی را معنیات
 دوزیر و دویالا چهارم ضواصک آن نیز چهار است طریقی
 انیاب بخیم طواصن را لها دوازده انداز چهار جانب ضواصک
 ششم نواجد انهار دندانست چهار جانب طواصن و
 دندانهای عقل عبارت از آنهاست و بعضی نواجز یعنی نوزده
 نیز گفته اند و ضواصک و طواصن و نواجد این سه قسم را
 اضراس گویند فصل در حقیقت حروف زبان عبارت
 از قطعه از قطعات اصوات میگردد بکیفیت لازمی
 ذاتی مثل مس و جهر و شدت در غارت و استیلا و استیلا
 و الطباق و انفتاح و اندلاق و اصمات و استیلا و تنفس
 و انحراف و لیند غلغلده و سکون و صغیر و غیره و بعضی صویک
 گفته خواهد شد و عارض شود بران اصوات مقطعه با آن
 صفات را در حالات احکام مختلفه چند ضلایع نام و اظهار
 و قلب و اخفاء و اماله و تسهیل و ترقیق و تخفیف و غره و
 امتیاز یعنی باید بچنگ و لسان و تنفس و غره و تنفس
 در تعداد و تعیین خارج و مواضع حروف که گفته میشود
 بان هوا

بان هوا و صریح که اعتماد شود بران قطعات در حین مکالمه
 ضابطه دوران اینست که حروف از حروف را همره منتوجه با و
 ضم نمایند و تلفظ کنند پس هر جا از صوت منتوجه شود و هر
 صریح که آنها اعتماد نماید و تکرار کرد و انخرج همان حرفست مثل
 آب که بعد از تلفظ و اعتماد هوا از تری بسط ظاهر شد و بعضی
 گویند حروف بیست و هشت و بعضی بیست و نه گفته اند و درم نوزده
 عاصم اقرب و در عده خارج نیز خلافت بعضی سه گفته اند و بعضی
 که شفه و فم و حلق باشد و بعضی بعد از حروف گفته اند و بعضی
 سینه و چهارده و پانزده نیز گفته اند و فضا و عاصم قول خلیل
 بن احمد را که هفده گفته است اول ابتدای حروف است و بیست و یک
 فیه شش و انخرج همره و هاست دوم وسط حلق است
 و انخرج حا و عین مهملین است سیم آخر حلق است و انخرج
 خا و غین مجتین است چهارم آقا زبان یعنی چید و با
 و انخرج قافست از طرف علی و لهات زبان کو میگویند
 و علی طرف پیش او را گویند و بعضی غلصه نیز گفته اند
 پنجم آغای اعلای زبان است مانند که حاصل از انخرج ف

و آنخرج کافست ششم وسط زبان است با محاذی آن
 از کام بالا و آنخرج ششم و بیاء غیر مدی است این
 حروف و آنجمله بفتح شین و سکون جیم کشادگی و وسط
 زبان را گویند هفتم اعلای حافه و حافه کناره زبان را
 گویند یمن و یسار یعنی طرف کناره بالای زبان است
 با محاذی وی از اضراس بالا یعنی طواصن بالایمن و
 یسار و آنخرج ضاد است هشتم کناره سر زبان است و پنج
 دندانهای ایناب و رباعیات یمن و یسار و آنخرج لام
 هفتم کناره سر زبان است و پنج دندانهای ثنایا و عیاء
 بالا و آنخرج نون است دهم کناره سر زبان است
 اندکی از پشت زبان با محاذی آن بالاتر از آنخرج نون
 این دندانهای رباعیات ثنایا و بالا و آنخرج راء
 و این هر سه حروف را که لام و نون و راء است مخفیه و مکتره
 گویند مخصوص را زبیر که در گفتن آنها زبان مرتعد میگردد
 بگوید و این سه حرف را شوی گویند و لثه و ریش و گوشتین
 دندانها را گویند با محاذی خود راء ماصق نمیشود باز هم

گویند

سر زبان است و بین دندانهای ثنایا و عیاء و اسفل
 و آنخرج دال و طاء و تاء ثنات و آنجمله
 گویند و نطق بفتح نون و سکون طاء و کام را گویند
 قریب به بلند یثت دندانهای پیش بالا و دوازدهم
 زبان است با سر دندانهای ثنایا و عیاء و آنخرج ظا و فاء
 و ثاء مثلثه است و آنجمله از لثیه گویند و فلق تیزی
 چیزی را گویند سیزدهم سر زبان است و سر دندانها و ریش
 دندانها و وسط دندانها علی الخلاف از ثنایای یمن
 و آنجمله ضاد و سین و ذ است چهاردهم سر دندانهای
 ثنایای بالاست با وسط لب یمن و آنجمله فاء است پانزدهم
 شفتین و آنجمله و او غیر مدی و بیاء موقله است و سیم قدر
 گفتن با هر و لب منطبق میشود و سیم از خشکی لب و با از نوب
 لب گفته میشود و در او لبها غنی میشود و بهم نمی آید و این
 سه حرف با حرف فاء که چهارم شفتی گویند شانزدهم
 فضای من است و آنجمله الف و و و یاء مدی است هجدهم
 هوای گویند چون مثل سایر حروف غیری دارند هفدهم شش

بینی یا نخرج سیم و نون ساکنین است در حالت ادغام
 و اخفاء با غنة و این هر دو را خیشوی گویند و خیشوم
 بود هائی دماغ را گویند کشیده تا سوراخ دماغ رسد
 و ایند و حرف و صرف و که صاحب دخرج انداخته
 در صفات حروف بدانکه صفات در قسم اند ذاتی و خارجی
 هر چند ذاتی هم دو قسم است یک قسم او را حاله کارند اریم و قبی که
 بکار ما هر دم می آید آنست که صفت ذاتی کیفی است غرض از
 میشود در وقت خروج آنها از مجاری معینه مذکوره بجهت
 آنکه حرفی که با هم متحدند در مخرج به سبب آن کیفیت از
 یکدیگر ممتاز میگردد مثل ص و س که در مخرج یکسانند
 اول از ذاتی بصفت استعلا و طباق امتیاز مییابد و ذاتی
 و ناول به سبب استغنی و افتتاح و صفات مشهوره اجتماع
 ده اند اول هم دو قسم شدت سیم است چهار طباق
 پنجم اندلاق و اینها ضدین دارند با هم در تفاوت
 و استغنی و افتتاح و احتمات اول و اول و دوم با هم
 الی پنجم با پنجم پس هر حرفی از حروف مجامع باید متصف
 باشد به پنج صفت از این صفات بعضی بیشتر متصف است

همو سیم چند در فحشه شخص سکت و هر غنی هتکی
 و خفاست که اینچیز را میثوند با جریان و باقی حرف
 مجهوره اند زیرا که در باقی حروف آواز بلند میگردد و توج
 از جریان میگردد و حرف شدیده جمند را جلد قط
 بکت یعنی بقوت ادا میثوند که جریان نام و انجاس
 نام هم ندارند بلکه میانه اند و باقی حرف و اغور و جمع
 در کم نزع و باقی پانزده حرف دیگر منصف اند بر تفاوت
 یعنی بسته و نرمی ادا میشود و هفت حرفند بصفت استعلا
 مجتمع در خصوص ضعیف اقط که زبان در تکلم اینها میل بکام
 بالا میکنند و باقی حروف با استغنی موصوفند که زبان
 در تلفظ اینها میل بکام پایین میکشد چهار حرفند
 بصفت طباق مجتمع در خصوص طظ که زبان در تلفظ اینها
 بجز میشود در تکلم بالا و غیر اینچیز و افتتاحیه اند زیرا که در
 تلفظ اینچیز و هتکی گشاده میشود و بکام نمی چسبند و شش حرفند
 متصف اند بدلاق مجتمع در ذکر من و حید و لوق یعنی هفت طرف
 و تندی چیز را گویند و باقی حروف را معصنه گویند و هتکی منع

و نون ساکنین است در حالت ادغام

و ثقاله ای گویند مخصوص کلمه که حرکت باشد از این حرف
 چون عسجد که علم است از برای طهارت و باغی است ^{و غیره}
 که علم است از برای اسم حریم و خماسی است ممنوعیت و میا
 عرب که کلمه عربی مرکب باشد از حروف مصمته از اینجه گفته اند
 عجیبند بدانکه صفات چند دیگر هست که با هم ضدت دارند
 مثل غفله که معنی حرکت و تزلزل است و ضد غفله سکون است
 و حرف و غفله جمع اند علی الخلا و در احد خصی قسط و ضعف دیگر
 صغیر است که صادر و سینه و فاء دارند و صغیر شوقند و درشت
 که صد از بن دندانهای زیرین بیرون می آید پس بدانکه آراء
 و ضاد را تکرید است طال و میدهد باید قاری و قوف
 بکار برد و حرف را تکریر بیشتر دارد و در وقت اداس
 زبان مرتعد می شود و مکرر می گردد و خصوصاً آکو
 مشدد باشد و تکریر لحن است و ترک لحن واجب است
 و همچنین ضاد که از موضع خود می کشد تا خارج
 لام و چون توصیف است با سطراله اینست که طبع
 مستعلیش چون باقی حروف قبول طاعت نمیکند
 و ملک

و ملک تجریدش به تیغ زبان مستخرج می شود مگر ثقیف
 عظیم و تعلیم استادان مولانا علی علیه السلام انا افصح
 ممن نطق بالضا دق علی حرف مستعلیه حیفاً مخم
 و تغلیظ گفته میشوند خواه ساکن چون آخلده و
 و اخلاط و خواه متحرک مثل خالید و صابری
 و غیر ذلک و حروف مستغلیه حیفاً ترتیباً می یابند
 مثل کاف و عا لیم و مالک و غیره فصل را در سیزده
 جات تقسیم می شود اول رای مفتوح مثل رَبِّ الْعَالَمِینَ
 دوم رای مضموم مثل رَبِّعَاسِمِ ساکن ما قبل مفتوح
 مثل اَرْسَلْ چهارم ساکن ما قبل مضموم مثل یُرْسِلْ
 پنجم ساکن ما قبل ساکن ما قبل مفتوح مثل اَمْرٌ شَمْسٌ
 هفتم ما قبل مضموم مثل لَیْسَ هفتم رای ساکن
 ما قبل مکسوری که ما بعد را صاد باشد مثل مِطْطاد
 هشتم رای ساکن ما قبل ساکن ما قبل مکسوری که ما قبل
 را صاد باشد مثل مِضْرٌ هفتم و دهم بهمان دو نوع
 که ما بعد و ما قبل را ط باشد مثل فِی السَّمَوَاتِ و قِطْرٌ

یا زنده هم رای ساکن ما قبل مکسوری که ما بعد دات ف
 باشد مثل فیر قته و در این خلافت دو از هم هرگاه
 ما قبل را کسر عارضی بوده باشد و منفصل باشد
 مثل امارت ابواسیر در هم هرگاه که متصل باشد
 مثل ارجع بدانکه لام جلالت هرگاه ما قبل او
 مفتوح یا مضموم باشد تفخیم باید کرد مثل اللهم
 واستغفر الله والفرده جائز تفخیم میشود هفت
 بعد از حرف استعلا و بعد از دای منقلبه مثل لا یزین
 و بعد از کلام جلالت که ما قبل او فتح یا ضم داشته باشد
 تا علامت هر صغیری که در قرآنست مثل قیه و که و به و
 نکتیه از چهار حال بیرون نیست یا ما قبل و ما قبل
 ضمیر هر دو متحرک اند مثل که الا هو یا ما قبل ضمیر ساکن
 مثل نیه یا ما قبل متحرک و ما بعد ساکن مثل
 که الحکم یا ما قبل ساکن و ما بعد متحرک مثل نکتیه
 الله در صورت اقل آباء باید بود با جماع قرآن
 مثل که الا هو و به آن یوصل و در سه شوق دیگر

اینست

همچنین از قرآن اشباع نموده اند مگر این کثیر که در نیه
 صها نادر سوره نهران اشباع کرده و فتحی صها نادر
 خوانده و حفص متابعت او را کرده فصل در مد
 بدانکه در اصطلاح قراصت کشیدن او را زدن گویند و در
 الف ما قبل ضفتوح و او ما قبل مضموم و یای قبل
 مکسور مثل عاد یعود عید بعثت اینکه اینها
 مثل سایر حروف مکانی دارند که با هم مکان متغی میشوند
 که صوت منقطع کرده بلکه صوت میل با صد ادغام
 و این امتداد حلی دارد و حدان یک الف است و قد
 یک الف و قد و یک الف گفتن الف است نه با هم تکرار
 و این مدد ذاتی و اصلی گویند و چون سبب تکرار
 که آن سبب دو قسم است یکی لفظی و دیگری معنوی
 و سبب لفظی و چیز است همزه است یا سکون و همزه هم
 یا متصل است مثل جاء یا منفصل است انا انزلنا
 ایاک و متصل می تواند بود که قد بر حرف مد باشد مثل

مثل اصنوا وَاَوْقِيْ وَاِيْمَانًا هـ رايها جمله قراقرص
 کرده اند مکرورش را وینا نفع و درجاء و ساء و
 واو لک و جی هه قراقرص رجا نیز میداند خوشا
 عاصم رايها را مد واجب گویند واکو در در کلمه ملاقی
 شوند مثل انا انزلنا اليك وَاَهْلَ بَيْتِي وَاَهْلَ اَنْفُسِكُمْ
 عاصم نیز طول جانر میداند و این را مد مفصل گویند این
 حکم دارد خوف مدی که انا تسامع حرکت بهم می رسد
 مثل بيم ان يوصل و که انا الله عاصم باز طول جانر میداند
 و وجه امتداد اینها آنکه حرفه شدید و بجید المخرج است
 و مخوف و خفا و رخاوت دارند باید در امتداد ظاهر شوند
 اما اینجا که سبب مد سکون است نمیباشد الا بعد از حرف مد
 و اینجا که قمت یا لازم یا اصل یا عارض یا و قی و هر یک از
 یعنی ساکن اند یا مدغم اما ساکن لازم مظهر حزن هم
 و صرفت و آن حرفی که در اوایل سوره ها مظهر اند مجتمعا
 در صراط علی حق نمیکند و خوف بر سه قسم است فنی مثلا
 منی بر سه حرفی که توسط حرف الف الین می رسد و دریم
 منی بر سه حرفی که در اوایل سوره ها مظهر اند مجتمعا
 یعنی الف باید کشید قسم منی بر سه حرفی که در اوایل سوره ها

مثل صاد

مثل صاد و سین و عین و قاف و نون و ميم جانر نیست مکه
 طول و تجويز توسط و قصر مکرده اند الا عین را که توسط جانر است
 اما ساکن لازم مدغم مثل جائت و ولا الضالین مظهر اند
 اشباع طولی لگو توسط قصر جانر نیست اما ساکن عارض مظهر
 مثل یوم الذین یستعینون و یوقنون و الاسباب طولی توسط
 و قصر جانر است طولی بنا بر اعتبار سکون عارض و توسط بنا
 بر بقایت جانرین و قصر بنا بر عدم اعتبار عارض و این در غیر
 مرسوم است و اگر وقف مرسوم باشد دیگر صورت ندارد مکرر
 و اما ساکن عارض مدغم مثل قال لهم بغیر ابیهم و دیگری
 قابل نیست بضل لغن ساکن خواه در وسط کلمه
 یا آخر کلمه هر جا باشد مثل عائد لهم و کن و کن و من
 نون تنوین که عبارت از نون ساکنه ملفوظی که در
 آخر کلمه ایست و علامت وی دوزیر و دوزیر و دوزیر و دوزیر
 اما در وقف اینها دوزیر بدل میشود بالف
 مثل علیما و دوزیر و دوزیر و دوزیر مثل قدیر
 و من حکیم هر یک از این دوزیر مجز و هجا که برسد
 چهار حکم دارند اول مجز و هجا که شش حرف صلیقی
 شش بودای نزد عین ها و هه عین و حا و خا و غیر اینها

اظهار میشود چون زبان به نیت نیا ای علیا که است مینویسند
 اظهار بعد واید مثل ان هور سمیع علمم دوریم بلادی
 انانید و نون بحروف بر ملون که بدل میشوند نوها بحرف
 ملاقی و شدید ~~نوشته میشود~~ ظاهر میشود مثل من کتباء و من
 لدن و در نون باخته و در ل و بیغنه و معنی ادغام احوال
 است و در یک کلمه جمع شده مکرر و نون و صیوان و دنیا
 و بنیان که در بنواضع اظهار باید کرد که ادغام کنیم مشبه
 میشود بمضاغفه و ادغام انحر و فاندجه قریب انحر و فست
 بنوفا و در لام و را از شدت قریب است که فست ندارد سیم
 قلم است و ملاقی که ملاقی شود نون بحرف یا مثل من بعد
 و در نون بهیچ بنوفا بدل میشوند بمیم چون می مواجی
 نون است و غنه و اکثر صفات میم مشارکت دارد
 با یاد در نون چهارم اخفاست که بیان زده حرف باقی
 مانده که ملاقی شوند نوها مخفی میشوند و افهات و توج
 و وال و ذال و ز و س و ش و ص و ط و ظ و ف و ق و ک
 و الف در کشتن وجه التقاء کشید و اخفا شدن انحر و فست
 که انحر و فست

که انحر و فست نه قریب حرف بر ملون دارند که ادغام شوند
 و نه بعد حرف و حلق دارند که اظهار شوند بلکه ^{سپند} معنی
 صیاید نون بمالته ادغام شود که متوسط باشد و ان اخفا
 و غنه لازم وی است فست بدل برانکه میم ساکن از نون حرف
 هجا محکم است لیسبه حکم اخفاء و ادغام و اظهار اما
 اخفا در صورتی است که بحرف بیابرسد مثل و هم به
 و چون بمیم دیگر برسد ادغام مثلین میشود مثل هم ما کتباء
 و در باقی حرف اظهار میشود و در و او و فاجته مخرج
 در اظهار بیست است مثل مواکیم و اولادکم فتنه خاتمه
 بدانکه ادغام مشهور سه قسم است مثلین و متجانسین
 و متقاربین حرف اول یا مدغم و دوم لام مدغم فیه گویند
 ادغام مثلین مثل عصوا و کانا و اضرب بعضا ویدم
 لکن اگر ساکن حرف مدغم باشد ادغام نمی شود مثل فلو ان
 لکم و فی یوسف ما دغما متجانسین مثل اخطت و
 کسبت و فخرت و حصنت و ادغام متقاربین مثل
 اتم خلقتکم و قل ربی عا دظلم و عاصم در میم
 از کتب معنی کرده در سوره هود و قل یوسف الذی یخبر
 اعراف و نون سین طسم را در میم آن و برایت یکن

[illegible][illegible]

هذه رسالة من يدعة الاعتقاد في قليل
الاجمال من اصول الدين واصول المذهب
بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العباد والصلوة والسلام على
محمد وآله الامجاد ولعن الله على اعدائهم
الى يوم المعاد وبعد جنين كويد اقل الظلال
محمد على ابن مرحوم ابو الحسن الما لولجرحى
البحر قونية كراين چند و مرقيست و مر بيك
اعتقادات ان اصول دين باليلهاى اجمال
موافق فمهم عوام و ياره ان اصول مذ هيك
بعضه انها ل داخل و مر اصول دين كرفه لفظ

بسم الله الرحمن الرحيم